

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici v Mailing-ovi tiskarni, naročnina pa oskrbništvu „Soča“ Via del Giardino V Zoratti-jevi hiši II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Italijanstvo na Primorskem.

Iz Trsta, 24. aprila 1879.

Kedor je čital proklam našega patrijotičnega volilnega odbora za III. volilni razred v Trstu, ta se je moral kar čuditi, da ti gospodje avstrijske stranke povdarjajo tudi to, da bi morala vlada prevzeti stroške za italijansko gimnazijo in realko v Trstu, kateri obé šoli je do zdaj vzdrževalo mesto samo. Jaz skoro ne morem misliti, da gospodje te stranke to vse prav resno mislijo, skoro bi rajše verjel, da je bila to le fraza onim vržena, ki niso bili še prav odločeni, ali bi za „Progressovo“, ali za avstrijsko stranko glasovali. Dokaz imamo zdaj po volitvi III. razreda, da je program avstrijske stranke dobro služil in storil svojo dolžnost, kajti Progressovci so z vsem močnim aparatom magistratovim propali in popolnoma podlegli v tem razredu, številke to prav jasno kažejo. Može te avstrijske stranke so tudi pri krstu stali onemu znamenitemu dopisu v „Neue freie Presse“, kateri je bil „Triesterci“ celó telegrafično (?) signaliziran in v katerem dopisnik pride zopet na staro idejo primorskih italijanskih birokratov, da vlada mora tukaj na Primorskem laskati italijanskemu elementu, da je treba Italijanom preskrbeti še nekoliko gimnazij (kakor da ne bi jih imeli uže preveč) na državne stroške in sploh za to skrbeti, da se bodo mogli naši Italijani in Italijanci prav dobro nasrkati laške literature, laškega mišljenja uže tukaj v Avstriji in da jim ne bode treba vsega tega iskati zunaj države. Na ta način mislijo ti modrijani popolnoma uničiti ono stranko, ki tukaj na Primorskem rogovili za „Italia irredenta“, vsi „Irredentariji“ postanejo po tem najboljši Avstrijani. Uže večkrat sem jaz v „Soči“ povdarjal, da ti zmerni Italijani, mej katerimi posebno stari viši birokratje nosijo zvonec, več storijo za panitalijansko idejo, nego pa oni odkritosrčni rovarji, petardisti in sploh „irredentariji“, kajti njih tendenca je očividno ta, da poitalijantijo polagoma celo Primorje in je tako hoté ali nehoté „preparirajo“ za Italijo. Avstrija je do zdaj, slabo svetovana po onih birokratih, le preveč poitalijancila primorske dežele; pri naših uradih je vse tako lepo izključljivo italijansko, da lepše ne more biti v Vidmu. Dajte torej zdaj Italijanom še univerzo v Trstu, pa kako tehniko v Gorici, nam Slovencem pa vcepajte prav pridno: „Ich habe, du hast, er hat,“

LISTEK.

Pogled v Bosno.

(Dalje.)

Prosto ljudstvo je prav pokorno i poslušno ukazom svojih vladarjev; a ne samo ukaze temuč ono rado izpolnuje vsako željo svojega gospodarja i naj bi to bila najnižja, najbrezbožnejša reč, kajti ono je samo takrat zadovoljno, kedar more gospodarjevemu mišljenju zadovoljiti. Hodža uči namreč iz korana, da se ne sme protiviti ni najmenjšej volji gospodarjevej, ker oblast je od Boga. Pripoveduje se toraj, da je sultan (turški car) takrat, ko je bil ukazal ubiti v Carigradu nekoliko tisoč ja ničarjev*) izdal ferman (pisani ukaz) po vsem cesarstvu, da je dovoljeno vsacega janičarja, kder bi se ga koli dobilo, usmrtiti. Turci so to komaj pričakovali in ubili so vsacega janičarja, da so ga le zasačili. V Serajevem poginolo je takrat od obeh strani nekoliko sto mož. V Belem-gradu, ki je onda še turški bil, nahajal se je en sam janičar, a kedar so tudi njega lovili, hotel je uteči. Turci zadurili so pa mestna vrata i ves Beli-grad bil je na nogah, kakor da bi imeli s pet tisoč janičarjev opraviti. Ko je revež pritekkel z no-

*) Janičari (to je jeni-čer, nova vojska) bili so po večini otroci južnih Slovanov, kateri so Turke v vojnem duhu pranačili.

— pa stavimo, da bodo Italijani v 20. letih to dosegli, cesar „irredentariji“ dancs le želé. To lahko vsak izračuni, kedor pozna tukajšnje razmere in vsakdo tudi rad veruje, da bodo „irredentariji“ potem postali mirni, saj njihovo nalogo prevzamejo po tem spretnejši in upljivnejši može in vse se bo po tem vršilo lepo na avstrijske stroške. Bravo, bravo! gospodje konservativci, če to mislite prav v resnici in se ne šalite, po tem smemo Avstriji le srečo voščiti k tej novošegni avstrijski stranki na Primorskem.

Mi Slovenci dobro vemo, da ustavoverci rajši vidijo Italijana gospodarja v teh deželah, kakor pa Slovana, ali Avstrija nij v taborn ustavovercev in največa napaka avstrijskih državnikov bi bila ta, ko bi podpirali tukaj na Primorskem Italijanstvo; „raison d'etat“ je, da se tukaj na Primorskem italijanski živelj zajezi kolikor bolj mogoče in da se v ta namen podpira slovanski element. Združite Primorsko s Kranjskim, napravite v Ljubljani univerzo, če hočete tudi sè stolico za italijanski jezik, po tem smete biti gotovi, da bodo „irredentariji“ kmalo za vedno vtihnili; a če napravite v Trstu univerzo čisto italijansko, potem ste po ovinkih dejanja te skrajne stranke odobrili. Zatorej pa moramo mi Slovenci slovesno protestovati proti vsakemu takemu naklepu in še dostavljamo, da bi nas Avstrija s takimi dejanji tirala v obup in — — —. Taka avstrijska stranka pa bi nam Slovanom gotovo nevarnejša postala, nego pa ona skrajna lahonska. Zatorej — na straži!

Dopisi.

Iz Tolmina 25. marcija 1879. (Izv. dop.) Naši tolminski dopisniki so vendar enkrat oživeli, in skrajni čas je bil, da so se naše čudne razmere nekoliko pojasnile. — Gledé šole moram svojemu tovarišu očitati, da je stvar malo preveč delikatno prijel, saj bi moral vedeti, de ga ni nobenega tako rahločutečega med onimi, katere je hotel zadeti, da bi mu lepe, rahle besedice k srcu šle. Tukaj je treba dregniti s kolom in če mu to ne gre rado izpod rok, mu bom pa še jaz pomagal; bomo videli, ali bomo potem kaj bolj elektrizovali naše lenuhe. — Ker je pa uže on prevzel to nevšečno nalogo, naj bo; obrnem se rajši

zem v roci na Stambol kapijo (carigradska vrata), zapazil je še le, da so vrata zaprta i odšel je odtod doli na Vidin kapijo (Vidinska vrata) a tamo so ga Turci s puškami zadeli i mrtev je obležal. — To velja tudi gledé manjših gospodarjev. Ako n. pr. reče paša (mestodržec) ali kadi (sodec) k prostemu ljudstvu, da ta i ta zaslužuje, da bi šel iz tega sveta: to zadostuje; kmalu dobode njegovo glavo.

Turci so na moč lehkoverni i milosrčni, kedar jih nikedo ne draži; samo mora se jih, kolikor je mogoče, hvaliti i davati jim pri tem čast po turškej navadi. Čem više je hvališ, tem ponosnejši so i tem više te bodo radi imeli i ne bodo mogli pojmiti, da ne bi to tako v resnici imeli biti, kakor je hvališ. Pri tem jih lahko vodiš za nos, kakor se ti ljubi, a samo paziti moraš, da jih ne uvrediš (razžališ na časti). V nesreči so k vsacemu usmiljeni, naj bode ktere koli vere. To pa ne delajo iz ljubezni do človeštva, ktero ne vrača vselej hvaležnosti, ampak samo za to, da dobodo s e v a p (zaslugo pri Bogu). Ako se pa, — kar Bog začuvaj — razsrdé, naj na svetu stvari, ki bi je mogla udobriti. Srd jim le takrat mine, kedar jim zopernik pogine.

Turci verujo na vse, kar se pri nas pripoveda za kratek čas o veščicah (čarodejnicah ali copernicah), o volkodlacih, o mraku, vidonjaci (strahovih) o belih i črnih bogovih. Njih pogovori so pa prav surovi, umazani, grešni, ostudni i s temi nečemo se tu muditi, da ne bi koga pohujšali, saj je tudi pri nas uže dokaj preveč umazanosti.

na nasprotno polje in sporočim, kaj je pri nas do brega. —

Dolgo časa smo hrepeneli po vravnavi gruntnih bukev, in doživeli smo vendar enkrat začetek tega dela. S perva je bilo malo upanja, da doživimo tudi konec, kajti dotične priprave in naredbe so bile take kakor da bi bilo vse nalašč vstvarjeno, da se stvar zavleče enako znani morski kači. —

Vravnava gruntnih bukev daja gotovo obilno dela, ako se hoče dobro in hitro rešiti, in vendar so odvzeli tukajšnji sodnji ednega adjunkta in ednega diurnista. V poprejšnih letih ni bilo gotovo več dela, in akopram je bilo več — zajcev na tukajšnjem lovu, ne morem po nikakem razumeti, zakaj se je to šele sedaj storilo, ko se je delo naraslo z gruntnimi bukvami. Jaz se ne morem to drugače raztolmačiti, kakor da se je pri tem ozir jemalo na izvanredno marljivost i sposobnost sedajnega sodnika. No, mož je res nenavadno delaven in pokazal je, da je težavni nalogi kos. Sodnija je v popolnem redu, in vrh toga napreduje vravnava gruntnih bukev tako dobro, kakor morda v nobenem drugem okraju. Pet občin, to je: Tolmin, Zatočin, Dolje, Žabič in Polubinj je uže popolnoma dovršenih in gruntne bukve so za te občine uže odprte. Res lepo je videti, kako je v za to odločeni sobi vse v redu, jasno in razločno. Tudi tukaj je bila volitev dotičnega uradnika srečna, kajti on je natančen, razumen, rekel bi skoraj strokovnjak v tej zadevi; dokaz so njegove mape občin Lubinj in Modrejce, ki so boljše in lepše izdelane, kakor druge, ki so jih kaj vem kje po svetu delali. Tudi rad podučuje in razjasnuje o tej novi naredbi, in ravno kmeti, ki so s prvega, rekel bi nekako pisano gledali to novo napravo, obiskujejo ga sedaj vsak dan bolj pridno. Ali vsaka reč ima svoje meje, in posebno to delo je zeló sitno in zamudljivo. Da bi se ga le prehitro ne nasitili! čuda bi ne bilo sicer, če ne vdobó od nobednega kraja ne pomoči, ne kakšne nagrade za izvanredne zasluge, in tem laže, če bodo videli, da drugi stopajo zmeraj viši na birokratičnih lestvicah, čeravno jim ne beli las preobilno delo in še komaj to storijo, kar je njih „prokleta dolžnost.“ —

V tekočem letu so se dovršile do sedaj še dve občini, Lubinj in Modrejce, in siiiš se, da se bo skušalo v tem letu še občine Sv. Lucija, Bača-Modreja, Idrija in Lom končati. No! to bi bilo res vse hvale vredno, in prepričani smo, da se bo, če le mogoče,

Turci so prav lakomni i gledajo, da si kakor koli si bodi premoženje steko (pridobe), naj si bode z junaštvom, razbojništvom ali s prevaro (goljufigo). Večkrat toraj eden drugega v samoti usmrti, ter mu denarje pobere, ktere potem v svoj zapas položi. S temi denarji pa nič ne dela i zadovoljen je, da jih nosi za pojasom; in ako kedo drugi pri njem denar zapazi, ubije ga kakor je on storil. Tako potuje zlato iz enega pojasa v drugi pojas i razen kacega age ali trgovca ne porabi je nikdo. Nič drugače ne delajo drviši (turški menihi). Drvišem je pa dovoljeno ubiti krščana, ali samo takrat, ako ve, da ga zmore. Zastran tega morajo se trgovci čuvati drvišev, zlasti, ako je kedo sam. Kedar pa vidi drviš, da ne mora krščanu nikakor ne škoditi, prokolne ga strahovito v arabskem jeziku.

Drviši so vsi črnkastega obraza, skoro vsi so iz Arabije doma, malo kateri ume srbski govoriti i le za silo lome kako našo besedo. Drviš ne nosi drugega orožja, ko dolgo kopje, na katerem so navzgori dve sekirici v podobi našega razpela. S tem sme on probadati i posekati kogar hoče. Drviši nimajo stalnega stanovišča ali samostana, kder bi v društvu živeli, temuč klate i potepajo se po vsem muhamedanskem svetu, koder je komu drago. Nekteri od njih so raztrgani kakor strašila, tako da so naši berači na svetogorske božje cesti proti njim gospodje, drugi so pa prav lepo oblečeni, a zopet drugi jezde na čilih konjih, to je, kedor zna boljše ropati in ubijati, lepše se ima. Prava, da je negda ban Lučanin tačega dre-

tudi to storilo. Da bi le mape napravljene bile ob času, in da bi se potem spisi ne zadrževali preveč dolgo pri okrožni sodnji! —

Dobro je, da se to delo sedaj izvršuje v sedežu ednega naših deželnih poslancev. On bo imel priložnost informirati se dobro o tej stvari, in potem bo njegova dolžnost v prihodnji sesiji deželnega zbora, če treba, malo podkuriti vladi in jo vprašati, zakaj gre to? za naše interese velevažno delo polževo pot, zakaj se ravno sedaj odjemljejo sodnijam delavne moči, zakaj niso n. pr. mape ob času napravljene, da mora velikokrat samo zaradi tega delo zaostajati, zakaj se ne gospodari bolj varčno pri drugih krajih, kjer je bolj potrebno in manj škodljivo? itd. —

Ako se mu posreči na kak način pospeševati to pastore, mu bode gotovo vsa dežela hvaležna; mi pa se nadjamo, da bodo pri nas, gledé na to, da imamo izvrstne moči, gruntne bukve v primerno malih letih popolnoma končane. —

Iz Solkana 27. marcija t. l. (Izv. dop.) Minuli praznik je napravila naša čitalnica jako lepo in kratkočasno zabavo ali ne-le samo kratkočasno, ampak tudi koristno, posebno za naše kmetovalce. Glavni predmet tej zabavi je bil poduk o kmetijstvu, katerega se je vdeležilo nad 200 poslušalcev kmečkega in gosposkega stanu. Gospod prof. Povše, vodja kmetijske šole v Gorici, je na prošnjo čitalničnega odbora razlagal našim kmetovalcem, kako naj obdelujejo svoja zemljišča, kako naj zlasti ravnajo s trto in nje pridelkom, da bode kaj uspeha. — Gospod prof. Povše je res mož na pravem mestu, ki ume svoj posel, in ima tudi dar govorništvá, s kojim tako lepo vcepi tudi najpriprostejemu kmetovalcu svojo misel, svoje prepričanje v serce. — Kdor hoče pri kmetu kaj opraviti, mora razložno in prepričevalno govoriti, in ravno v tem je vrli gosp. profesor posebno izurjen. — Zato pa se tudi sme ponašati, da so njegova predavanja povsed močno obiskovana, in da je z njimj tudi že prav mnogo koristil, — razvade zatri in napredek vzbudil, kar se bode — sveda še le za nekoliko let obelodanilo. Hvala mu za njegovo blago prizadevanje in Bog nam ga še dolgo let ohrani.

Po kmetijskem predavanji se je prav za prav še le začela prava zabava s petjem in tombolo, vse se je vršilo v najlepšem redu in v narodnem duhu.

Kakor se sliši od vseh strani naše države, se bode praznovala 25. letnica sreberne poroke našega presvitlega cesarja in cesarice prav veličastno. Zato se nadajam, da tudi mi Solkanci pri tej priliki ne zaostanemo, ampak da zopet pokažemo vdanost čó svojega vladarja. Posebno čitalnica ima lepo priliko s slavnostno besedo ta dan praznovati, in tako našemu občinstvu pomen tega praznovanja pokazati.

Iz sv. Križa pri Vipavi dne 26. marcija (Izv. dop.) Tukajšnje občinsko starešinstvo je enoglasno sklenilo v svoji seji dne 16. t. m. slovesno obhajati sreberno poroko naših presvitlih vladarjev, cesarja in cesarice, in pokazati s tem svojo zvestobo in vdanost do preljubljenega Habsburške rodobine, ter je volilo posebni odsek, kateri ima sestaviti program svečanosti, ki se imajo veršiti dne 24. aprila t. l. Že na predvečer omenjenega dne bodo kresili na gricah katastralnih občin sv. Križa, velikih Žabelj, malih Žabelj, Dobravlj, Plač in Ceste in pokanje možnarjev naznanjali ljudstvu, da se bliža veseli dan sreberne poroke preljubljenih nam vladarjev. Dne 24. aprila začnejo se svečanosti zjutraj se slovesno sveto mašo, katere se

vdeleži starešinstvo z gospodom županom na čelu, gosposke učitelji se školsko mladino in tukajšnji občinarji sploh. Popoldne bode skupni obed, h kateremu bode vabljeni častljivi duhovščina, gospod župan se starešinstvom in več bolj odličnih posestnikov iz teh in tudi iz drugih bližnjih občin. Med večerjo verstile se bodo napitnice in primerno petje. Zvečer bode baklada po ulicah sv. Križa, spuščale se bodo rakete, prižigali se bodo umetni ogoji, vmes pa bodo gromeli strelji možnarjev. Tudi ta dan bodo kresili naznanjali se svojimi gorečimi jezici našo vdanost in zvestobo do vzhvišene vladarske hiše. Vihrala bo nad županovo hišo avstrijska, in na drugem mestu nad primernim transparentom, narodna zastava. — Okna hiš bodo razsvitljena in sv. Križ bo prav praznično opravljen. —

Pa ne le ta županija, ampak, kakor se sliši, vse velike in majhne občine tega okraja bodo slovesno obhajale ta dan, kakor so praznovale že popred rojstni dan Njih Veličanstva.

Iz Berd 16. marca. (Izv. dop.)

Britka žalost me prešine
Pri spominu domovine,
Vsemu svetu nepoznane,
Od nikogar spoštovane.

Tako bi lahko povzdignil svoj glas, ter s pesnikom tožil o žalostnem stanju svoje domovine. Povsed se narod dviguje, omika se širi in Slovenci se zavedajo svojih pravic. Le iz Berd ni čuti glasu, ki bi potožil o nadlogah tamošnjega ljudstva, ni ga, kateri bi se zavedal narodnosti svoje. Kaj je temu krivo? Kdo je tega uzrok? Skorej bi ne vedel povedati. —

Po raznih krajih naše Primorske so se jeli v preteklih letih rodoljubi zbuhati. Napravili so čitalnice, osnovali razna društva, ki še vedno lepo cveto in napredujejo. Tudi nekatere naše domoljube je bil narodni duh vzbudil, da so si napravili v nekem kraju v Berdih čitalnico in mislilo se je, da bodo tudi Brici posnemali svoje slovenske sosede. — Ali žalibože! Kje je dandanes čitalnica, ugasnila je s časom enako svetilnici, ki jej goriva zmanjka. Kaj pa je to zakrivilo? — Nesloga in razpertije med Slovenci, med brati. —

Žalostno! — Mislim pa, da bi Brici vendar ne bili tako zaspani, ko bi imeli može, katerim bi bilo mar za narodno omiko in napredek. Ali do zdaj jim manjka voditeljev, mladini pa izvrstnih učiteljev

Res, da je nekaj let sem že nekoliko učiteljev v Berdih. — Kje pa so ti možje? vprašam. Ali jim ne terga serca mlačnost priprostega ljudstva? Morejo li mirno gledati, kako malo se Brici svoje narodnosti zavedajo, a molčati, ter se za to še nezmeniti? Čudno! a vendar resnično. —

Kaj pa priprosto ljudstvo? To se malo ali nič ne briga za narodnost, kajti o tem še pravega pojma nima. Nevede službuje ter se vklanja lahonskemu jarmu: kajti čestokrat se sliši mej mladino (zlasti v dolnjih Berdih) mesto lepih slovenskih pesni, katerih Slovenci tako obilo imamo, le ostudno lahonsko „joli-lajfanje.“

Kakšni so pa ljudski poglavarji? Žalostna mi majka! Nočem dosti o tem govoriti, samo to omenim, da se dobe nekateri, ki svojega imena načekati ne znajo, a slovenski narod jim je tudi prava španska vas. Dobo pa se tudi kaže ljudstvu na čelu, kateri znajo ceniti svoj narod, le škoda, da imajo premalo serčnosti. — Vam pa dragi rodoljubje briski, v katerih tleje še iskrica ljubezni do naroda, kličem: Pokažite svetu, da tudi Brici zamoremo, ako le hočemo. —

Ščipkov Jure.

Iz Trsta 25. marcija (Izv. dop.) V nedeljo vršil se je v Trstu volilni boj v III. razredu; bil je resničen boj, ki je končal s tem, da je lahonska stranka popolnoma podlegla in da so konservativci spravili v mestni zbor vseh 12 svojih kandidatov. Zmaga bila je sijajna, zatorej pa so lahonci strašno poparjeni, ker odklenkalo je menda za dolgo njihovemu slabemu gospodarstvu. — Danes voli II. razred in bodo gotovo voljeni sami privrženci lahonske stranke. — 28. t. m. voli I. razred, kateri je postavil same konservativne kandidate, s katerimi bode prav gotovo zmagal. —

Torej bo konec tak, kakor sem Vam zadnjič pisal: vsakih polovico: 24 konservativcev, 24 pa lahonov; okoličanski poslanci pa bodo potem odločevali se svojo šestorico; tista stranka, h kateri se bodo vrgli, tista bode zmagala; — položaj okolice bode potem prav dober, samo da se okoličani 30. t. m. pri volitvah prav dobro obnesejo. — A delajo se Slovencem od vseh strani velike ovire, našim ljudem se celó pridružuje volilni listi in agentov je vse polno na vseh krajih, denar trosijo in na vse mogoče načine ljudstvo sleparijo. — Lahonci bodo na vse kriplje delali, da si pridobijo večno po okolici. — A če Bog dade in sreča junaška, spodletelo jim bode tudi to pot, — kajti naši okoličani nočejo delati sramote Slovencem, akopram so tudi med njimi izdajalci domovine. —

Ker sem že ravno pri volitvah, naj Vam povem eno novo, katero sem te dni zvedel po jako kompetentni osebi. — Za prihodnje volitve v drž. zbor ne bode več kandidiral g. Winkler, ampak priporočil bode on, ali ne vem prav kedo, družega c. k. poslanca, necega gospoda Gödl-Lonay-a, višega uradnika pri ministerstvu na Dunaji. —

Mnenje tukajšnjih slovenskih krogov je, da gorški Slovenci so uže zadosti zreli, da si sami najdejo in izvolijo neodvisnega poslanca, ki bode glasoval vedno z federalistično stranko.

(No, mi menimo tudi; dosedanje skušnje so, kakor se trdno zanašamo, naše ljudstvo uže tako zmordile, da bo vedelo, kako voliti v pravem interesu dežele. — Op. ured.)

V Dolini sem pozvedel, kake velikanske priprave delajo prebivalci cele, blizo 8000 duš obsegajoče županije, da bodo praznovali na dostojen način sreberno poroko našega cesarja. — Ljudska veselica, velikanski kresli na vseh bližnjih gorah in visočinah, banke itd. vse to je na programu. —

Kakor so mi pravili, hočejo postaviti Dolinčanje tudi lepo kamenito piramido na sredi ondotnega trga v spomin zadnjega tabora, Lepa misel to, za katere izpeljavo so uže ondotni rodoljubje nabrali prav lep znesek. — Reči moram pri tej priliki, da je dolinški tabor v Istri vsaj toliko koristil, če ne več, kakor šempaski za Goriško; narod postal je naenkrat bolj zaveden in zdaj tirja svoje pravice. —

Z Dunaja. 23. marcija. (Sreberna poroka Njih Veličanstev. Slovenija in Jenkova slavnost.)

V sedanjih časih, v katerih se mnogo piše in govori o slovanski ideji, mora vsacega pravega narodnjaka veseliti, ako vidi da vlada mej vsemi slovanskimi društvi lepa vzajemnost, ako vidi, da hočejo biti vsi navdušeni slovanski mladeniči zvesti sinovi majke slave! Lep dokaz te vzajemnosti je, da so vsa slovanska društva na Dunaji sklenila napraviti na čast sreberne poroke Njih veličanstev slavnostno akademijo. Njeni dchodki so namenjeni nesrečnim Scegedincem. Slovan ljubi tudi svojega sovražnika in pomaga mu v njegovi nesreči.

Posebno hvala pa zasluži slovansko pevsko društvo in njegov predsednik g. dr. Lenoch, ki se ne-

viša, kateri ga je bil se sekirico napadel, ustrelil, ter da je pri njem tri sto dukatov dobil. Drviša obleka je vsa po turškim kroji. Turci imajo vso obleko rufedo, na razne načine obšite. Njih obleka je prav draga, nekaj zato, ker je prav prav široka, nekaj pa za to, ker je obšita se zlatom in marsikacijimi žnorkami. Lepa obleka, lepo orožje i lepa dimka (lula), to je vsa njih slava; a po vsej tej obleci lezo jim uši kakor pleve.

Turčin nečče ubiti nobene uši, ker to je jazuk (naglavni greh): to so same duše umrlih, ktere so za živa (dokler so živele) delale zlo, i ktere je za to dragi Alah po smrti v uši promenil. Uže pohvaljeni Matvej Mažunič je pravil muhamedancem, da pri nas nejkakoršnih uši, a vzkricali so na-nj vsi jednim glasom: „Lažeš kakor pes! kder so ljudje, tam so uši!“ — Ako zapaze, da lazi uš po obleci, breno jo s prstom na tla na preprogo, i ta oboga golazen mora se mučiti, dokler ne pride zopet komu do živega.

Da se krščanje loče od svojih muhamedanskih rojakov, morajo nositi črno obleko, ki je pa tudi po turškem kroji napravljena. Na glavi nose šujaro (kosmato kapo). Samo, kedar potujejo, smejo krščanje nositi orožje.

Turške žene, kedar gredo v džamijo, obleko nekake dolge obleke, kakoršen je po prilici skut (habit) naših samostancev. Na glavo denejo šamijo (pečo), s to si pokrivjo obličje, pod brado pripno to šamijo z iglo i naprave naj očima neko grbo, izpod ktere ne

mogo daleč videti, ako drže glavo po konci. Kedar gredo po vodo, ali kam v sosede, ne nose tega skuta, temuč tako imenovane dimije (krilo) i škurteljke (župico, haljo), na glavi pa malo šamijo, ktere krajce držé med zobmi. V blatnem vremenu imajo ženske na bosih nogah drevenke (lesene šole), ktere imenujô nalu h ni. Dokler imajo dekleta pred sabo staršo sestro, še ne omoženo, ne zakrivajo si obličja. Zlasti rada posmehujô se turške dekleta našemu kroju. „Eno švaba! eno švaba!“ kazale bi posmehom na našega mladenca, „gledaj, kakoi je! Baš je onaki kao lelek (tica štrk)!“ A druga zopet: „gledaj seko (sestro), gledaj seko kaurina! (nevernika) bi li ga vzela z onima razpiljenima nogama?“ Rekla bi ena: „Valaha, da bi bio kakao šendilija (bogataš), ja bi ga bezbela (zares) uzela.“ Na to bi pa druge zavrnole: „Ali je Vlah (človek rimsko-katoliške vere) more!“ Jedna bi h temu pristavila: „Eh ništa za to, poturčio bi se!“ Mladeneč pa se mora držati, kakor da ne bi nič razumel, ker, ako bi krščan samo eno besedo progovoril s turškim deklom, dobil bi po tavanu (to je, bil bi bičevan).

Krščanske žene i dekleta nosi poleg dimije i male čepičke (škučice) na glavi, okolo čepičke imajo otočeno malo šamico (rutico) in okoli šamice imajo pa pripete lase. Dekleta ne nose šamij, nekatere pripno svoje lepe lase za čepičko, druge pa je spuste dolji po plecih.

Kedar hode Turci po mestu, hode s pripogneno

glavo ter gledajo v en dan pred se. Korake delajo dolge, noge pa stave v šir zastran svojih širokih hlač, ktere ča kšire, in ako so širše žalvare nazivajo. Take hlače alit prav za prav svitice (mudande) so po dva vatla dolge, njih konci visé pa do zemlje. Kedar je bletno, nose te konce v rokah. Ako bi hotel človek, ki s Turki hodi, nositi glavo po konci, opaževati njih hiše, hitro bi se nanj zadrli, ter mu rekli: „Kaj dvižeš glavo kakor kera (pes) i kukaš, kakor da bi kako mrho gledal! Kaj ne moreš hoditi s pripognoto glavo kakor človek?“ Oni trde, da je veliko razaljanje, ako nekrščan gleda na turško poslopje, kajti ljudje bi mislili, da se gleda na turške žene. To je pa prav nevarno, ker ako gazda (gospodar) zapazi, da kedo na njegore žene gleda, pretepel, da tudi ubil bi ga.

Turci kade ves božji dan; samo pred starešino naj dovoljeno piti duhana; zlasti črez pašev megdan (trg) ne sme nobeden ne na konji jahati, ne dimke v toci imeti, temuč vsak mora raz konja stopiti, konja za sabo vesti i dimko kamor koli za sabo skriti. Če kedo pred pašo pride, ter ako ima sabo žepno uro, mora jo do dobro skriti, da je nihče ne zapazi, ker ga dade sicer paša podkovati (šibati). Paša pa nosi v vsacem žepu eno uro. Dežnikov ne sme tudi, razen paše nobeden drugi nositi, a dežnike zovo kakor pri nas omrelo.

Pride še.

morno trudi, da bi se tudi na Dunaji živeči Slovani dostojno vdeležili imenitne svečanosti. „Slovensko pevsko društvo“ je pozvalo vsa slovenska društva na sodelovanje, ter sklenilo se je, poslati o srebrni poroki Njih Veličanstev lepo čestitko v vseh slov. jezikih. Isto društvo se tudi vže pripravlja na krasno Führejevo mašo. Posebno važnost pa ima vsakako slavnostna akademija, in nadejati se čem, da se bode vršila dostojno in izborno, ako nam vsega ne pokazi tista znana holezen, slabe finance. O priložnosti Vam hočem kaj natančnejega o tem poročati.

Tudi naše društvo „Slovenija“ neče zaostati za drugimi, ter omeniti moram, da je mej pevci razen Čehov največ Slovencev.

Kar se pa tiče Jenkove slavnosti, moram odkritosrčno povedati, da me je vžalilo, ko sem bral zadnji dopis v Vašem visoko cenjenem listu. Ker mi je resnica mila in sveta, in ker mi je dana čast, biti na krmilu „Slovenije“, štejem si v sveto dolžnost, nekatere stvari pojasniti in popraviti, ter nadejem se, da sprejmete moje prijazne, odkritosrčne besede, vedoč, kako se vedno ravnate po geslu „audiatur et altera pars.“

G. dopisnik hoče biti pravičen in tvrdi, da je bila Jenkova slavnost slabo obiskana. Odličnih gostov res nij bilo veliko, a pomisliti je treba, da Slovenci na Dunaji imajo silno malo visokih oseb, ki bi je smeli vabiti na pohlevno slavnost. Jedinini naš ponos so naši državni poslanci, a ti bivajo zdaj v daljni domovini. Kar se pa tiče društev, moram potrditi, da se je gosp. dopisnik premalo zanimal za pravo resnico in nij opazil, da so bila nekatera društva še veliko bolje zastopana nego zadnjič o desetletnici. Prišlo je bilo mnogo več Hrvatov, Srbov in zlasti še Rusinov.

Obžalovati pak moramo, da mnogo vdov mladelega „slov. literarnega društva“ nij prišlo ni blizu ni poleg, če prav so tudi udje „Slovenije“, kakor pravi dopisnik sam. Tega pa nij hotel omeniti g. dopisnik..... „Slovenija“ čisla to mlado društvo in goji do njega najboljšje sympathije; saj kri nij voda!...

G. dopisnik se spravi kot veččak tudi na petje in tvrdi, da se nijso pevci vadili dovolj. Bendlovo pesen „Na planine“ bi bili res lahko bolje peli, a težko je vsakemu in po vsem ustreči, nemogoče pa je ustreči človeku, ki si ustvari svojo sodbo, predno je še čas soditi.... Jaz se opiram le na menenje slavnega občinstva, ako pravim, da je bilo petje izborno in da so pevci res zaslužili pohvalo za svoj trud.... G. dopisnik tvrdi, da Hlavačeva pesen „Jaz sam Srbin“ nij bila Hrvatom po volji. Tega ni nihče drugi opazil....

Kar se pa tiče slavnostnega govora moram reči, da sem jaz kot predsednik g. Zavadlalu res hvaležen, ne le zato, ker je moji prošnji ustregel, nego posebno zato, ker je tako ustregel slavnemu občinstvu. Kakov je bil njegov govor, o tem so uže drugi bolj pravično sodili,.... in „Slovenski narod“ ga prinese tudi v listku. Ako pravi g. dopisnik, da je govornik nehoté zagazil v Stritarjev vrt, moram reči, da nij dobro poslušal g. Z. ali pa da nij umel jegove kritike Jenkovih pesnij. (Če se govor v Sl. N. priobči, bode občinstvo lahko samo sodilo. (Op. ured.)

Anton Leuarcič, predsednik „Slovenije.“

Z Dunaja. 26. marcija (Izv. dop.) (Slovensko literarno društvo.) Uže pred mnogimi leti je čutil naš prvi pisatelj Stritar živo potrebo, ustanoviti si društvo, kateremu bi moral biti prvi in edini namen, izobraževati mlade, nadarjene moči za dobre slovenske pisatelje, da bi pozneje bogatili naše mlado slovstvo in koristili ubogemu slovenskemu narodu. In res, zbiral je Stritar okolo sebe nekoliko nadarjenih mladih mož, spodbujal jih k pisateljstvu in jih podučeval; on je bil duša temu društvu ali bolje ožemu krogu, v katerem so čitali mnogo izvrstnih duševnih proizvodov, ki so natisnjeni po raznih slovenskih časopisih. Da si je pridobil Stritar s tem neprecenljive zasluge za naše slovstvo, mi nij treba omenjati; kajti njemu se moramo zahvaliti, da imamo dan danes nekaj izvrstnih pisateljev, kateri so nam uže mnogo koristili, od katerih pa še več pričakujemo.

Ta blagi Stritarjev namen se je pozabil v teku let; ali letos smo ga zopet oživili. G. Trstenjak je šklicel meseca novembra nekaj navdušenih mladih mož ter jim razložil živo potrebo takega društva, v katerem bi se vadili in urili prihodnji slovenski pisatelji. Vsak pisatelj se mora mnogo vaditi, predno more stopiti v javnost; vgladiti si mora jezik, očistiti si misli. Drugi narodi imajo taka pisateljska semenišča; v naši mali domovini je iščeš zastoj. Tudi je pri nas neko zlo, katero moramo odstraniti; k temu pa je treba skupnih vaj in mejsobojnih razgovorov. Naša slovenska slovnica še nij popolnoma vtrjena; pri nas piše vsak drugače. Delati je treba tedaj z vso močjo na to, da bomo pisali vsi Slovenci popolnoma enak jezik. Vsaj vendar imamo moče, ki so nam pokazali prave slovnične oblike! Vodnik nam bodi v pisanji naš Miklošič in njegov velik učenc Levstik! Dalje je pri nas Slovincih ta naglavni greh, da spoštujemo tuje, a svoje zaničujemo; tudi napake sosedove čestimo, a svoje čednosti preziramo. Naša slovenska de-

klica gre nekaj let v mesto; ko se vrne domov, noče znati drugega jezika, kakor italjanskega ali nemškega. In naš slovenski fant govori le nemško, ko se po treh vojaških letih vrne na očetov dom.

Enako lastnost smo zapazili tudi v našem slovstvu. Nekateri slovenski pisatelji posebno radi hodijo na Hrvaško ali Srbsko, da, celó na sever po besede, katere imamo doma. Zdi se človeku, kakor bi ti možje ne poznali slovenskega jezika, ali pa da se hočejo bahati in šopiriti z jezikovimi znanostmi ali bolje neznanostmi. Ali vprašajmo te moče, ki pišejo tako čudno zmes slovenskega, hrvaškega, srbskega in ruskega jezika, kaj da v resnici s tem nameravajo. „Kaj še tega ne veš? Ali ne veš, da se moramo približevati drugim slovanskim jezikom, da se literarno zjedimo? Kajti Slovenci za se nijmamo prihodnosti.“ To je sicer res, njih namen je dober; ali pot, po kateri hodijo, je popolnoma kriva. Kaj nam pomaga, če se samo Slovenci približujemo, drugi v ta namen pa ničesa ne storé? To je tolikor, kolikor: Slovenci pustimo naš jezik in poprimimo se drugega! A to se more doseči le po drugi poti, po poti kemične zmešnjave pa nikakor ne. Naj bi bili tudi Srbe in Hrvatje in drugi tako ponižni, (kar pa nijso; take ovce smo samo Slovenci) približevati se skupnemu slovanskemu jeziku, in vzeti eno besedo iz tega, drugo iz drugega, tretjo iz tretjega i. t. d. slovanskega jezika, kaj bi bil nasledek? Nič drugega bi ne bilo iz tega, kakor čudna zmešnjava, podobna oni za časa zidanja babilonskega stolpa. Čudno bi gledal naš Tolminec Matajev Šimen in zijal v Ruso, pri katerem bi našel nekaj domačih besed, Hrvat bi zopet z glavo majal, ko bi slišal pri Poljaku nekaj hrvaških besed; kakor zbegani in zmešani bi letali okrog, a drug bi drugega ne umel. To bi bil pač lep prizor! Pustimo tedaj to neumno zmes, katera je žugala pokončati naše mlado slovstveno drevce. Naše priprosto slovensko ljudstvo je uže z veseljem začelo čitati naše pesnike, Preširna, Jenka, Stritarja, Jurčičeve prekrasne povesti in romane, Erjavceve spise v družbi sv. Mohora i. t. d. ko se pritepe nekdo na slovstveno polje in nam hoče z vso silo „... tuje besede, nerazumljiv jezik. Gorje nam, da bi se mu bil posrečil njegov namen!

Naše ljudstvo bi bilo izgubilo veselje, čitati slovenske knjige, ker bi jih ne umelo. In vendar mora biti prva dolžnost vsakemu slovenskemu pisatelju, pisati za priprosti narod; narod buditi in izobraževati, bodi naš ideal. Pisatelj more biti največi umetnik, a zraven še vendar narodu umljiv. Preširna pri nas vsakdo ume; in vendar je Preširen v mislih in besedah naj-dovršenejši umetnik. Zakaj bi nam drugi pisatelji ne pisali tako umljivega jezika, posebno ker nas z ničim drugim ne morejo odškodovati? S kratka: pišimo, kakor narod govori! Od naroda učimo se, in kar najdemo doma dobrega, sprejmimo in ne zahajamo na sosedov zelnik.

To je geslo našemu mlademu slovenskemu literarnemu društvu na Dunaji v leposlovnem oddelku; vednostnih izrazov nam pa večidel še primanjkuje, trda si jih bode tedaj ustvariti. Tukaj bode treba gledati, kako so si drugi narodi ustvarjali tehnične izraze; ozirati se bode treba tedaj na druge slovenske jezike, in le oni pojmi, ki bodo ugajali zakonu in duhu našega jezika, se sprejmo.

S tem sem kratko narisal stališče novega društva. Po dosedanjem delovanji soditi, nam je od njega mnogo pričakovati; marsikatero predavanje, ki se je in se bode še čitalo v tem društvu, bode našemu slovstvu v čast. Pri prvem zboru nam je čital naš marljivi predsednik, g. Trstenjak, o literaturi v Bosni. Tako zanimivo in koristno je vsakemu izobraženemu Slovencu, seznaniti se s kulturno stopinjo onega ubogega naroda, ki je mnogo stoletij stokal pod težkim turčinovim jarmom. G. Trstenjak pozna prav dobro jugoslovanske jezike in njihove literature; obljubil nam je, da nam poda večkrat kako literarno črtico iz hrvaškega in srbskega jezika. Kakor tedaj vidite, nijsmo separatisti, kakor nekateri mislijo. —

G. Hubad nas je vpeljal se svojim spisom „o najmanjših bitjih“ v popolnoma neznano deželo. Mnogo zanimivega, stopinji sedanje natoroslovske vede ugajajočega, smo slišali; zraven smo se tudi učili, po katerih zakonih nam je delati terminologijo. K temu je treba dveh strokovnjakov, specialista pa filologa; specialist mora natanjko razložiti pomen in bistvenost besede, filolog mora pa vdobiti našemu jeziku primerno deblo, primerne praefixe in suffixe. Prav težko pričakujemo Cigalejevo terminologijo, ki se nam obeta. — Naš rojak, g. Podgornik, doktorand filozofije, je brezdvojbno najučenejši in najtemeljitejši ud novemu društvu; njegov spis „o mehničnosti jezika“ je bil skoz in skoz strokovnjašk in filozofšk. Tudi njegove recenzije drugih spisov so nam kazale globokomislečega filozofa. Naj bi ostal G. P. društvu vedno tako zvest in delaven ud! — Mladi g. Štrekelj, Kraševac, je do zdaj najmarljivejši ud; v prvih dveh zborih nam je čital svoje proizvode lirčne muze, v drugih dveh nam je pa opisoval življenje in delovanje peterih imenitnejših, Goričanom većinoma dobro znanih, sedanjih slovenskih pisateljev. Vsak prijatelj slovenskega slovstva bi rad vedel, po katerih časopisih so pisali naši živeči pisatelji, pod katerimi besedami ali bornimi črkami so skrivali in skrivajo svoja znana

imena. In vse to je g. Š. prav dobro znano; učil se je od g. prof. Levca, najboljšega, ali bolje edinega literarnega historika na Slovenskem, in od njegovega učenca Rutarja. — Inženir g. Poznik nam je v zadnjem zboru čital o narodnem gospodarstvu. Da si ta predmet nij tolike važnosti za naše slovstvo, nam je Poznikov spis vendar dobro došel; naši filologi so ugibali in ugibali, kako bi ta in oni „terminus technicus“ presadili na slovenska tla. In pokazalo se je, da nij tako lahko pisati znanstvene spise, kakor bi kdo mislil. Zategadelj je pisateljev trud zelo hvale vreden. Veseli nas, da bode prihodnjč svoj spis nadaljeval. — Pri vseh spisih se je zraven vsebine posebno hudo jezik rešetal; v tem oziru sta se razven drugih posebno odlikovala slavista gg. Goričan Zavadlal in Ljubljčan Mikuz. S palico v rokah smo podili nekatere Nemce čez slovensko mejo. Da bi videli, g. urednik, kako so leteli! Ko bi bili slovenski politiki tako strogi z nemškimi naseljenci, kakor smo bili mi z njihovimi besedami, pa stavim sto za eden, da v enem tedan ne bode nobenega tujca v naši lepi deželi. Le glejte g. urednik, da bode pisali čisto slovenščino; drugače napovemo tudi Vam vojsko. Naši mladi fantje so strogi in hudi, da je groza; nič jim ne diši, kar ne pride iz domače kuhinje.

Še nekaj mi je na srci — neopravičeni napad od nekih strani; toda s tem bodem prihodnjč dolgočasil Sočine čitatelje. Do tedaj pa: „z Bogom.“

Politični pregled.

Z DUNAJA. — Posebni odsek izdeluje adreso, katero pokloni poslanska zbornica Nju Veličanstvoma, cesarju in cesarici, o priliki sreberne poroke. — Drž. zbor je privolil v pobiranje davkov do konec aprila, dokler bode namreč potrjen proračun za l. 1879, o katerem se te dni začne splošna razprava, pa se ima, če bo le mogoče, do 5. aprila končati. Potem se začnejo velikonočne počitnice, katere bodo pa le 12 dni trajale, tako da se zbor zopet snide 17. aprila. Ko bode začetkom maja rešen drž. proračun, konča državno zborovanje in bo sploh konec sedanjemu drž. zboru. — Deželni zbori pa se najbrže skličejo v drugi polovici maja meseca, pa bodo le malo časa skupaj, ker se potem začnejo priprave za prihodnje državnozbornske volitve. —

Trgovinsko ministerstvo je izdelalo nov obrtniški red in ga poslalo kupčijskim zbornicam in deželnim načelnictvom v presojo. —

Na Dunaj je prišel znani vojvoda hercegovinskih ustašev, župnik Ivan Mušič, da izroči cesarju prošnjo hercegovinskih kristjanov za zboljšanje njih osode.

HRVAŠKO. — Bosenski begunci, katerih je bilo do zdaj naseljenih okoli 85.000 v bratovski civilni Hrvatski, vrnili so se te dni domov; vlada jim je dala priprego ter jih sploh ljudomilo vzela v svojo skrb.

OGERSKO. — V poslanski zbornici je 24. t. m. Karol Eötvös v imenu skrajne levice ostro govoril zoper berlinski dogovor; priporočal je, naj se nikar ne sprejme, ker je protinaroden. Szilagi se je tudi repenčil zoper okupacijo Bosne. Minister Tisza je ugovarjal, da mejnarodne pogodbe, katere sklene króna, prav za prav še ne spadajo pred parlament, ker so brez tega veljavne. Za okupacijo Bosne govore historični momenti itd. Razprava o tem še ni končana, a konec bo vsakakor ta, da so levičarji prazno slamo mlatili. — Ogerski deficit za letos znaša 34 milionov in 227.772 gld. — Proračun bode do konca tek. meseca rešen. —

Za Szegedinske unesrečence dohajajo od vseh strani obilni darovi: Cesar in cesarica sta darovala skupaj 55.000 gld., „Pester Lloyd“ je nabral pri 120.000 gld., „N. F. Presse“ 25.000 gld., grof Palfy sam je daroval 50.000 gld., sv. oče papež je dovolil v ta namen 5000 frankov, na Dunaji, v Trstu, na Reki in po vseh avstrijskih mestih so se nabrale uže znamenite svote; pa tudi iz Londona, Berolina, Rima in drugih neavstrijskih mest je došlo mnogo denara; sploh se računi, da znašajo dan danes vsi milodari za nesrečne Szegedince uže poldrugi milijon goldinarjev. Zanimivo je pa vendar to, ko je prišlo v ogerskem drž. zboru v razgovor, koliko podpore naj se odkaze iz ogerske

drž. blagajnice, in se je predlagalo, naj namesto drž. zaloga vsak poslanec daruje po 25. gold., ni obveljal ta predlog; poslanci so svoje žepe zaprte držali!

V BOLGARIJI delajo neprestano na to, da se vzhodna Rumelija združi z Bolgarijo. V Srdci so izdali pristaši „zjedinjene in nedeljive Bolgarije“ proglas, v katerem povdarjajo, da se mora volitev kneza odložiti. Oni zahtevajo, naj narodna skupščina 1. sestavi organični statut, 2. imeuje ministerstvo in 3. postavi začasnega vladarja, oziroma vladarsko svetovalstvo za dve leti. — Ako bodo hoteli Turki po odhodu ruske vojske zasesti balkanske soteske, pride gotovo do krvavih bojev. Za to so tudi trije ruski generali prosili za odpust, da pristopijo k bolgarski narodni vojski. Bolgari bodo svojim bratom unstran Balkana pomagali, da se Turki ne zagozde v tem pogorju. — Rusija predlaga, naj bi novi bolgarski knez ob enem bil tudi guverner vzhodnje Rumelije in Turčija ni nekda temu nasprotna. Po tem potu bi se morda še najlaže prišlo do zjedinjene Bolgarije.

RUSIJA. Ruski car sé soprogo pojde sredi aprila v Livadijo. — General Chanzy bode odsihdob zastopal francosko republiko na ruskem dvoru. Knez Gorčakov ga je dne 24. t. m. prav uljudno sprejel. — Na Ruskem če dalje predrznejše rogovilijo nihilisti. Dne 24. t. m. je v Peterburgu mlad jezdec s konja pištolo sprožil na generala Drentelen-a, ko se je ta v kočiji peljal k seji državnega sveta. Dasi je bilo vse polno ljudstva na mestu, je vendar predrzni morilec na brzem arabci pobegnil. General Drentelen ni zadet. Vsled tega napada se je začela ostrá preiskava in več mladih ljudi sedi uže v preiskovalnem zaporu.

V ITALIJI se širi republikanizem. V Milanu so se 23. t. m. republikanci stepili s policaji, dva ranili. Vsled tega je gosposka 21 oseb zaprla. Konjica je morala ljudsko množico razgnati. — Ruski državni svetovalec Bamberger se dogovarja nekda zdaj v Rimu z italijansko vlado zaradi složnega postopanja v nadaljnih mogočih zapletkah na balkanskem poluotoku. Sploh je videti, da so razmere mej rusko in italijansko vlado zdaj jako prijazne. Ako bi katera oblast (Avstrija) posegla do egejskega morja, dobila bi Italija protektorat nad Grecijo in bi zasedla otok Krf. Rusija pa bi si vzela otok Ipsera kot štacijo v Bospor, zraven tega pa bi dobila štacijo za oglje v Apuliji n. pr. Otranto.

ANGLEŠKA kraljica Viktorija potuje v Italijo; na večer 26. t. m. je prišla „incognito“ v Pariz, kder jo je mnogo ljudstva uljudno pozdravljalo. Potovanje nema političnega pomena.

Domače stvari.

Tržaške volitve zanimajo tudi vse goriške kroge, saj so prav posebno pomenljive za celo Primorje. Če zmaga konservativna stranka, česar se je po srečnem izidu volitve III. skupščine zanesljivo nadejati, prereže se s tem Italianissimom na Primorskem glavna žila, druge žile in žilice zgube vso oživljajočo moč in morajo potem kmalo izkrevaveti. Sé srečno volitvijo v I. razredu, katera se danes vrši, doseže se popolno enakovažje mej progresovci in avstrijsko stranko, okolica bo pa odločevala. Zato je tudi pozornost vseh goriških Slovencev obrnjena na slovenske brate v tržaški okolici, kateri se uže več let tako čvrsto gibljejo na potu narodnega napredka in razvoja, pa imajo zdaj v rokah — kaj bi rekli? — bodočo osodo avstrijsko-slovanskega Primorja. Zanašamo se, da so si svesti velevažne naloge; saj je društvo „Edinost“, saj so tržaški rodoljubi izpolnili svojo dolžnost, ter podučili, razložili in priporočili vse, česar je treba, da se volitev izide v korist in slavo slovenski okolici. Volilec ni treba družega, nego da vzamejo svoj gorak narodni čut, svoje vestno prepričanje in svoj pravi ponos kot svobodni in svojih svetih pravic zavedajoči se državljani na volišče — pa ne morejo drugače voliti, nego tako, kakor iskreno želimo vsi primorski Slovani in kakor želé z nami vred vsi pravi avstrijski patrijoti. Okoličanski bratje, volite složno in možko in zagomelo vam bode iz vseh poštenih slovanskih src celega Primorja: Slava bračo!

Adrese za sreberno poroko. — Več občin je sklenilo pokloniti Nj. Veličanstvu o priliki sre-

berne poroke čestitke ali adrese. Ker je bilo tudi uredništvo Soče od nekaterih strani poprašano, kako naj bi se ta sklep na najdostojnejši način izvršil, naj tu objavimo svoje menenje. Kakor smo uže zadnjič poročali, napravi naš dež. odbor addresso in jo po posebni deputaciji pokloni v imenu cele dežele presv. cesarski dvojici. Pri vsem tem se z ozirom na posebno razmere v naši deželi popolnem vjemamo s tem, da ponovi ljudstvo tudi po svojih ožjih zastopih to, kar je uže lani o cesarjevem rojstnem godu slovesno razodelo. A da se tudi v tem pokaže hvalevredna složnost in vzajemnost vseh goriško-slovenskih občin po cesarskem geslu „viribus unitis“, naj bise napravila ena sama addressa in tej naj bi se priložili podpisi vseh naših občinskih zastopov na posebnih polah. Ta skupna addressa naj bi se potem izročila deputaciji deželnega odbora, da jo sé svojo vred poda vis. jubilentoma. Se ve, da bi morala biti taka addressa v vsakem oziru dostojno napravljena. — Naj se blagovolé gospodje župani posameznih okrajev o tem med seboj dogovoriti in nam kakor hitro mogoče poročati. Uredništvo „Soče“ bode potem prav rado voljno posredovalo, da se stvar častno dožene.

Goriška čitalnica nam je priredila v ponedeljek večer prav lepo besedo, katera je bila tako mnogobrojno obiskovana, da je v dvorani prostora premajkalo in da so bile vhodne duri od obeh strani v obsejnih stanji, kar jasno dokazuje, da se naše občinstvo za take zabave prav posebno zanima. To pa bi moralo naš odbor spodbujati, da ne ostane v tem oziru tako skop, kakor je bil do zdaj, ampak da si skrbno prizadeva, privabiti in ohraniti si dober pevski zbor in primerno število sposobnih gledališnih diletantov, kateri naj bi večkrat nastopili in sicer tudi v plesnih sezonah. Saj Thalia in Terpsihora si niste sovražni, tedaj se lahko tudi združite. — Pa tudi za dostojnejši oder bi bil skrajni čas kaj preskrbeti. Tu smo v deželnem središču; odlični gostje, vmez tudi italijanskega in nemškega rodu, se deleže skoro vsakrat naših zabav; slovenski rodoljubi iz okolice nas tudi kaj radi pri takih prilikah obiskujejo, — pa imamo tak oder, da je skoro uže za vsako vaško čitalnico preslab. — Res, da si je do zdaj društvo marsikaj družega omislilo, kakor glasovir, biljard, hišno opravo itd. in da so sploh društveni stroški znameniti. A vendar bi se dalo tudi za prepotrebno nov oder kaj storiti. Mari bi se ne priporočale v ta namen društvene veselice z vstopnino, tombole itd.? Naj slavni odbor stvar resno pretrese! Toda vrnimo se k zadnji besedi. Moška zborá Zajcev „Večer na Savi“ in Hajdrihova „Hercegovska“ sta se v občno zadovoljnost sponesla. „Hercegovska“ bolj ognjevitó petá je poslušalce posebno vnela in za to se je morala ponavljati. Vipavski Slavec gosp. Ditrih je imel prav čist in dobro vbrán glas in je zares mojsterski pel Müller-jev samospev za tenor „Ubogi vojak“ — a madjarska kompozicija vendar ni našla hvaležnega občinstva. Za najpriprostejšo slovansko pesmico bi bil žel g. Ditrih pri izvrstni dispoziciji — kakoršno je imel na večer zabave — gromovito pohvalo; tako so se le umetniki in ožji poznavatelji umetnosti oglašali, priznavši zasluženó pohvalo. — Kakor slišimo, namerava naš odbor prihodnjemu obč. zboru predlagati, da imenuje gosp. Ditriha svojega častnega člana. Lepo! Saj nemamo skoro besede, da ne bi se potrudil g. D. iz daljne Vipave k nam ter nam ponudil svoje izvrstne moči. Zaslugi venec. — Gospodičina Pistotnik-ova je sé znano svoje spretnostjo svirala težko Leybach-ovo fantazijo „Faust“. Tudi ta gosposka je našerou društvu pri vsaki enaki priliki zvesta podpornica ter zasluži, da jo tu častno omenjamo. V Hajdrihovem samospevu sé zborom „Sirotá“ se je kaj prijetno odlikoval nježni glas gosposice Novakove, katera je v naši čitalnici prvokrat nastopila — pa je v vseh obudila željo, da jo kmalo zopet vidimo na našem odru. Burka s petjem „Dva gospoda pa jeden sluga“ je vzbudila smeha brez konca in kraja. Na oder so prišle zraven starih izurjenih, zopet nove čile moči v dokaz — da v naši čitalnici uže moremo, ako le hočemo! Gospa Pirjevčeva in gosposica Komel-ova sti nam obe prav ljubi pridobitvi; pokazali ste nam v malem — da se jima ni bati tudi težjih, hvaležnejših zadač. Ako bi hoteli še gospode diletante pohvaliti — bi se ti vtegnili prevzeti in potem pojte jih iskat za prihodnjič!

Irredentariji pred sodnijo. Včeraj so odpeljali policaji goriške „irredentarije“ Muliča et comp. iz Trsta v Gradec, z njimi tudi dva tržaška tička, nekega Barzilaja in pa Veneziana. Tam v Gradcu se bodo imeli ti gospodiči zagovarjati zaradi veleizdaje. Peljali, so jih dobro vklenjene in z močnim spremstvom.

Na dekliškem preparandiji v Gorici začne te dni g. prof. Erjavec predavati hrvaščino; poduk je v prvi vrsti odmenjen odgojenkam hrvaškega rodu, a nadejamo se, da niti marljivejše Slovenke ne zamude ugodne prilike, seznaniti se s sorodnim jezikom. —

Varujte se oskubljené kuretine! Pozvedeli smo, da je prišla neka Luda bolezen tudi na kuretino,

vsled katere kokoši in enaka domača letavina kar čez noč pocrkava. V nekem goriškem predmestju je te dni na ta način poginilo več kokoši; a brezvestne lastnice so jih oskubile in — kakor po zanesljivih indicijah sodimo, — na trgu poprodale. Tudi v okolici je bilo nekda nekoliko tacihi slučajev.

Ker je misliti, da meso tako poginulih kokoši nikakor ne more ugajati človeškemu zdravju, svarimo: Varujte se oskubljené kuretine!

Iz Trsta se nam piše 27. marcija 1879: Zadnjič sem Vam poročal, da tukaj močno nabirajo za Szegedince. — Nesreča je res velika; a velika nesreča pripetila se je po povodnji tudi ob Savi na Hrvaškem, v Bosni itd., a za te nesrečneže se nikdo ne zmeni; zatorej pa se moremo mi Slovenci saj zmeniti za naše brate, katerih ne tolaži nihče in za katere nikder ne nabirajo, ne na Dunaji, ne v Trstu. Naša čitalnica se je v tem obziru postavila na pravo slovansko stališče in bode nabirala za one posavske nesrečneže, za katere se visoki svet ne zmeni, ker so Slovani. Ta izgled naj posnemajo vse čitalnice na Slovenskem, kajti usmilijo se nam Szegedinci, a naši bratje so vendar prvi, posebno ker jih drugi svet pozablja.

Poslanica.*)

Iz Volč 22. marcija 1879. V prejšnjih letih si draga mi „Soča“ iz našega mirnega kraja marsikak dopis prinašala, ali v teku minulega ni bilo skoraj nobenega. Kaj je neki temu vzrok? Ali so vsi dopisniki črnili v kot potisnili? Ali se nič nenavadnega ne pripeti, da bi drage čitatelje zanimalo? O! da — Toda vzrok nedopisovanja je edini ta, da neka bratovska vez ljubezni i prizanesljivosti prešinja tukajšne dopisnike, in torej ne obešajo vseh dogodkov na veliki zvon; — akoravno ona inteligentna oseba — sedaj v postnem času v kerčmah vriska (al bolje rečeno po kokošje krli) poštene značajne može z „ezel“ — ni osiplje in drugo občinstvo rugaje z „schiaivi matti“, obdeluje — vse to se jej spregleda in s plaščem ljubezni zakrije, mené, da to le alkohol prouzročuje. Ali je pa ta bratovska vez ljubezni i potrpežljivosti še dokaj trdna, tega ne vem; to pa za gotovo vem, da kedar se preterže — se ne bo vriskalo.

Občinar.

Izdateljstvo „Slavjanskega Almanaha“ izreka svojo iskreno zahvalo vsem pošiljateljem literarnih doneskov, slavnim redakcijam vseh domoljubnih časopisov na Slovenskem in gg. predplatiteljem za njih podporo: dalje slavnemu „Akademickemu spolku“ na Dunaji, ki je svoje prestore uljudno ponudil za redakcijske seje in sploh vsem, ki so kako pripomogli k temu, da je izdateljstvo doseglo svoj namen. — Zajedno oznanjamo, da se odtisi „Slavj. Almanaha“ dokler jih še kaj ostane, pošiljajo za 1 gld. 60 kr. franco; naročajo naj se pri gosp. Rad. Pozniku, VIII., Florianigasse 17.

Na Dunaji 19. marca 1879.

Rad. Pukl, Dav. Hostnik,
urednika slovenskega oddelka.

*) Uredništvo ni odgovorno ni za obliko ni za zadržaj.

Javna zahvala.

Gospod Herman doktor Perco je mo.o so-prugo, ki je bila jako nevarno bolna, popolnoma ozdravil, — za kar se dolžnega čutim vérlému zdravniku se javno zahvaliti!

Ne zdi se mi prilično njegovih lastnosti tu omeniti, saj uživa brez tega zasluženó popolno zaupanje. — Bog nam ga živi!

BLAŽ SEDEVČIČ
učitelj v Šempasu.

LISTNICA UREDNIŠVA. Gosp. A. Lenarčič na Dunaji: Priobčili smo vse, kar gre ad rem, odgovore ad personam pa smo morali prečrati; kajti zadnji dunajski dopis ni bil od nikogar podpisan, mi pa tudi nismo nikomur ovačili g. dopisnika. Ergo.....

GOSP. F. v T. Uže zadnjič smo prosili Vašega gosp. nasprotnika, naj se ogiba osebnosti; Vi pa ste v Svojem odgovoru le še osebnejši postali. Stvarnim ugovorom in pojasnilom se naši predali do neke meje uljudno odpirajo, osebnim napadom pa ostanejo zaprti. Če Vam je drago, popravite v tem zmislu, pa vstrežemo prihodnjič.

Dunajska borza.

	28 marcija
Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gl. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	64 " 60 "
Zlata renta	77 " 10 "
1860 drž. posojilo	117 " 50 "
Akeije narodne banke	804 " — "
Kreditne akcije	243 " 25 "
London	116 " 95 "
Srebro	9 " — "
Napol.	— " 31 "
C. kr. cekini	5 " 53 "
Državne marke	

(Dalje v prilogi.)